

Predgovor

Preci Rusa su bila staroslovenska plemena, čija je prastojbina, prema nekim naučnicima bila oblast oko Pripjatske močvare. Istočni Sloveni su nastanili teritoriju Zapadne Rusije u dva talasa i već od sedmog vijeka Istočni Sloveni su bili većinsko stanovništvo u Zapadnoj Rusiji i oni su polako i mirnim putem asimilovali Ugrofinska plemena, koja su ovaj prostor nastanjivala prije njih.

Tokom istorije prostrane stepe južne Rusije nastanjivala su brojna nomadska plemena. Tokom osmog vijeka tursko pleme Hazari je vladalo stepama u dolini donje Volge, između Kaspijskog i Crnog mora, koji su bili saveznici Vizantijskog carstva.

Varjazi su narod koji se prvobitno nastanio u oblasti jezera Ladoga, a zatim se širio prema jugu ka Novgorodu. Sredinom 9.vijeka počeli su da se kreću duž plovnih puteva od Baltika prema Kaspijskom i Crnom moru.

Prva ruska država je bila Kijevska Rusija, koja je nastala u devetom vijeku u dolini rijeke Dnjepr. Do kraja desetog vijeka Varjazi su bili u potpunosti asimilovani od strane većinskih Slovena. Kijevski Rusi su stvorili slovensku varijantu pravoslavnog hrišćanstva i na taj način su produbili sintezu vizantijske i slovenske kulture, koja će karakterisati rusku kulturu narednih hiljadu godina.

Raspad Kijevske Rusije je ubrzala invazija Mongola. Posledice invazije Mongola su bile ogromne. Najveći kulturni centri su bili uništeni, a oko polovine stanovnika Rusije je poginulo. Ruska teritorija je ostala pod mongolskom vlašću sve do 1480.godine.

Kako ne možemo govoriti o ruskoj civilizaciji i kulturi, a da ne govorimo o istoriji ruskog naroda, stvaranju prve ruske države, stvaranju ruskog carstva, raspadu carske dinastije i stvaranju sovjetske vlasti, zatim raspadu sovjetske vlasti i stvaranju današnje Rusije, ruskom jeziku, razvoju pismenosti kod ruskog naroda, primanju hrišćanstva i uticaju drugih naroda i civilizacija na rusku civilizaciju i kulturu, a moramo priznati da je obiman materijal, tako je ova knjiga podijeljena u dva dijela. U prvom dijelu ćemo govoriti uopšteno o civilizaciji i kulturi, zatim pravoslavnoj civilizaciji i globalnom svijetu, kao i geopolitičkom položaju Rusije.

Naše ineresovanje u ovoj knjizi će se bazirati na istoriju ruskog naroda i uopšte slovenskog naroda, pokušaćemo dati odgovor na pitanje ko su Rusi, ko Varjazi, a ko Sloveni. Govorićemo o uticaju islama i katoličanstva na rusku kulturu. Govorićemo o ruskoj kulturi u period od 13-og do 16-og vijeka, zatim kulturi u 17-om vijeku, kulturi u periodu reformi Petra I, kulturi druge polovine 18-og vijeka, zla-

tnom dobu ruske kulture, srebrenom vijeku ruske kulture, o ruskoj kulturi 20-og vijeka – kulturnoj revoluciji, kulturi perioda totalitarizma, o kulturi perioda Drugog svjetskog rata, kulturi SSSR-a poslije Drugog svjetskog rata, komunističkoj diktaturi i kulturi postsovjetskog perioda.

U ovom dijelu ćemo govoriti i o geografskom položaju Rusije, ruskim običajima, kulturi oblačenja, stanovanja, o stanovništvu Rusije, jeziku ruskih naroda. Govorićemo takođe i o istoriji Rusije, stvaranju prve ruske države, stvaranju ruskog carstva i dvije ruske carske dinastije, ali ne kao čiste istorijske podatke, već kroz prikaz vladara pokušaćemo objasniti uticaje drugih kultura na rusku kulturu kroz istoriju ruske države.

Sve ovo treba studentima, koji studiraju jezik jednog naroda, da upotpune svoja znanja o zemlji i kulturi naroda, čiji jezik i književnost izučavaju.

Savremena Rusija ima ogromnu kulturnu baštinu. Ta baština je upravo stvorena kroz istoriju ruskog naroda. U 19. vijeku postignuti su veliki uspjesi u: baletu, muzici, drami, književnosti i filmu, ali njihovi počeci sežu u daleku prošlost Rusije.

U drugom dijelu ove knjige, koja će ugledati svjetlost dana ubrzo nakon objavljivanja prvog dijela, govorićemo upravo o najznačajnijim predstavnicima ruske kulture u oblasti: književnosti, slikarstva, muzike, pozorišta, nauke, sporta itd.

Mnogi ruski pisci spadaju u vrh svjetske književnosti: Fjodor Mihajlovič Dostojevski, Maksim Gorki, Boris Pasternak, Aleksandar Solženjicin, Lav Nikolajevič Tolstoj, Anton Pavlovič Čehov, Ivan Sergejevič Turgenjev. Tu su i pjesnici: Aleksandar Sergejevič Puškin, Sergej Jesenjin, Vladimir Majakovski i drugi.

Tokom 19-og vijeka, u Rusiji se formirala jaka grupa nacionalnih kompozitora, među kojima se ističu: Aleksandar Porfirjevič Borodin, Modest Musorgski, Nikolaj Rimski-Korsakov, Pjotr Iljič Čajkovski. Oni su stvorili ruski nacionalni stil klasične muzike komponujući simfonije, opere, balete i kamernu muziku. Njihovu tradiciju je svojim klavirskim koncertima i simfonijama nastavio Sergej Rahmanjinov. Muziku ekspresionizma i modernog doba u Rusiji reprezentuju Igor Stravinski, Sergej Sergejevič Prokofjev, Dmitrij Dmitrijevič Šostakovič.

Balet ima dugu tradiciju u Rusiji i omiljen je među publikom. Iz baletske trupe osnovane 1773.godine nastao je, danas čuveni Balet teatra Baljšoj. Rusija je dala velikane baletske umetnosti, poput: Ane Pavlove, Galine Uljanove, Vaclava Nižinskog, Rudolfa Nurejeva, Mihaila Barišnjikova, Sergeja Džagiljeva, Mihaila Fokina, Maje Pliseckaje.

U oblasti slikarstva ruski umjetnici su imali značajno mjesto. U modernim umjetničkim pokretima, ekspresionizmu, kubizmu, ruskoj avangardi učestvovali su Vasilij Vasiljevič Kandinski, Kazimir Maljevič, Aleksej fon Javlenski, Natalija Gončarova. Među istaknute ruske slikare takođe spadaju Ilja Rjepin i Mark Šagal. Najznamenitiji ruski filmski umetnici su Sergej Ejzenštajn, Andrej Tarkovski.

Rusija je dala mnoge poznate naučnike u oblasti hemije, nuklearne fizike i avijacije. Rusija je 1961. godine (tada je to bio SSSR) prva poslala čovjeka u svemir.

Muzej Ermitaž u Sankt Peterburgu posjeduje 3 miliona predmeta, i po tome je među najvećim u svijetu, a prvi je po obimu kolekcije umjetničkih slika. Dio kolekcija Ermitaža (ruska umetnost) je izdvojen u Ruski muzej. Prirodnjački muzej Kunstkamera, otvoren 1719. po zamisli Petra Velikog, bio je prvi muzej u Rusiji. U i oko Sankt Peterburga postoje mnogobrojne carske palate i druge znamenitosti (Peterhof, Carsko Selo unutar koje se nalazi jedinstvena u svijetu Čilibarska soba).

U Moskvi su poznati muzeji Tretjakovska galerija, Puškinov muzej, kao i Moskovski kremlj, sa svojim umjetničkim zbirkama.

Sport u Rusiji ima visoki društveni ugled, što je tradicija iz vremena SSSR-a. Rusija redovno osvaja veliki broj medalja na Ljetnjim olimpijskim igrama (među prve tri nacije od 1952.g.), a dominira u par sportova i na Zimskim olimpijadama. U Moskvi su održane Ljetnje olimpijske igre 1980, dok će Soča bita domaćin Zimskih olimpijskih igara 2014.g. Sportovi u kojima je Rusija najuspješnija su gimnastika, ritmička gimnastika, atletika, dizanje tegova, rvanje, sinhrono plivanje, odbojka, skijaško trčanje, biathlon, klizanje na ledu, hokej na ledu. Najomiljeniji sportovi u Rusiji su fudbal, hokej na ledu, ali i odbojka, i u novije vreme tenis. Šah je omiljena razonoda u Rusiji. Ruski velemajstori već decenijama dominiraju u ovom sportu.

Ova knjiga je namjenjena studentima dodiplomskog studija Fakulteta filoloških nauka Panevropskog univerziteta "Apeiron" u Banjoj Luci, preciznije studentima studijskog programa Ruski jezik, kao i široj javnosti, odnosno, svima onima koji žele da upoznaju rusku civilizaciju i kulturu.

Na kraju želim da se zahvalim menadžmentu Panevropskog univerziteta "Apeiron" u Banjoj Luci, recenzentima ove knjige prof. dr Peji Đurašinoviću i prof. dr Dragi Tešanoviću, kao i mojoj porodici, koji su mi omogućili da ova knjiga ugleda svjetlost dana.

Autor